

INSIGNE RELÍQUIA DE S. JORDI

CATEDRAL DE VALÈNCIA

L'any 1377 Elionor d'Aragó (1333-1416) esposa de Pere I de Xipre (1328-1369) i filla de l'infant Pere d'Aragó, obsequià el rei Pere III el Cerimoniós (cosí-germà seu) amb un braç de plata amb l'os gran del braç dret de S. Jordi.

Una carta de la reina de Xipre al rei Pere datada el 25 de novembre de 1337 nomena el mercader Joan des Bosch com a encarregat de la tramesa a Barcelona. La relíquia va pertànyer al seu sogre, el rei Hug IV de Xipre, el qual li l'havia confiada secretament. En 1377 les relacions d'Elionor amb el seu fill Pere II de Xipre (1357-1352) ja s'avien deteriorat. És possible que la reina estigués pensant en l'exili, ja que retornà a Catalunya l'any 1381. Coneixedora de l'estima que el rei Cerimoniós ténia per les relíquies i especialment, per les de S. Jordi, li deia:

"e amant més senyor que vos l'ayats que no nostre car fill, per tal com som certes que ab major honor e reverencia e devoció lo tendrets que nostre fill e havem molt gran plaer e fem

gràcies e nostre Senyor com nos podem servir a vostra majestat en coses qui us plauen..."

Es possible que la mà de plata exterior siga encara la tramesa per la reina xipriota al rei. Al dors té una porteta que permet veure la relíquia dels tres dits, que serien els que simbòlicament té enlairats. El que aparentment sembla una polsera podria representar la cota de malla del cavaller S. Jordi. El braç i la peanya, de fusta platejada, són obra moderna. El braç de fusta té una concavitat que allotja los gran del braç, abans protegit per un vidre desaparegut.

L'os gran del sant està protegit per un encast de plata daurada i esmalts. Es tracta de dos peces extremes enllaçades per tres varetes fines que contenen la inscripció en lletra gòtica:

"Aquest es los major del bras de + sant + jordi + lo qual trames + la reina + de + Xipre dona Elionor al senyor en Pere tercer rei d'arago en Barcelona a sol 7 de desembre del any de la nativitat de nostre senyor mil trescents setantaset."

Si la relíquia arribà el 7 de desembre de 1377 a mas del rei i el dia 23 i el dia 23 d'abril de 1378, diada de Sant Jordi, fou rebuda processionalment a Barcelona, caldrà establir entre estes dos dates l'encast de l'os major, el qual pertany sense dubte a l'orfebreria catalana del moment. Recordem que Pere III desitjava molt esta relíquia i que arribada al seu poder no tardaria gaire a enriquir-la. La peça ha estat atribuïda a Pere Bernès. Argenter del rei en aquells anys. L'extrem major conté un esmalt amb la figura de sant Jordi, amb l'armadura, la llança i l'escut amb la creu vermella. En els laterals, sobre decoració vegetal, trobem en una car l'escut del rei Pere i en l'altra el de la reina Elionor. Este darrer conté les armes dels reis de Xipre i de Jerusalem, perque els monarques

xipriots eren hereus nominals del desaparegut regne de Jerusalem. L'extrem menor de la reliquia esta decorat amb fullaraca i un esmalt amb les armes del rei Pere en cairó. El any 1410 l'argenter de Barcelona Francesc Vilardell rebé 44 sous per arreglar el reliquiari de plata.

El braç-reliquiari de sant Jordi fou dipositat a la capella de Santa Agata del palau reial de Barcelona. L'any 1432 Alfons el Magnànim trasllada la reliquia a la capella de santa Caterina del Palau reial de València. Este monarca la diposità a la seu de València en 1437 com a fiança d'un préstec que li feu el capítol per a finançar la campanya de Nàpols. El préstec mai no fou retornat i la col·lecció reial de reliquias que constituïa la garantia de l'empresti resta des d'aleshores a la Seu.

L'any 1820 s'imprimí un fullet amb *l'Explicació de les santes relíquies que hi ha en la Santa Església Metropolitana de València, les quals se mostren el segon dia de Pasqua de Resurrecció, cada any...CANYELLA DE SAN JORDI.- Devots cristians, en el present reliquiari ha ha una canyella del gloriós màrtir sant Jordi; havent-hi bona devoció digueu així:*

*De la vostra canyella gloriosa
hui reverim, sant Jordi gloriós,
puix tant valent, fos mot victoriós,
fem que portem la vida virtuosa.*

La seu de València conserva també la reliquia de l'altre braç de S. Jordi, la qual tenia al peu quatre esmalts, desapareguts amb les armes reials en cairó. L'any 1832 s'hi va extraure un dit per Alcoi una canella de dit per a Vilell.

(CAMINS D'ART. Catàleg. Alcoi 2011)

Es bueno recordar hoy, que Banyeres es poseedor de una reliquia de S. Jorge desde el año 1780.